

MAZÁN TŰL

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a vasárnap
kivéve. Útjának minden napján
Székesfehérváron és környékén
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-utca 6.
A szerkesztőség kizárólag
addigra vagy megrendelésre
vállalkozik.
Egyre többet és híreket a föld
hívatálatban intézendők.

248. évfolyam Vasárnap, 1917 október 28.

Hatvanötezer fogoly és 510 ágyu.

A nagyváradi honvédek dicsősége.

A legújabb beérkezett jelentések szerint emelkedett a foglyak és a zsákmányolt ágyuk száma.

Minden úgy halad tehát, mint azt már jeleztük. Az október 26-iki hivatalos jelentésben már egészen pregnánsul ki van fejezve a főhadásznak az iránya, az által, hogy tudomásunkra hozza azt, hogy a magyar-osztrák és német hadsereg a Karfreil-Auzza vonalon serény előnyomulással áthaladtak.

Az irány tehát csakugyan Cividale és Udine. Egyik magánjelentés szerint győzelmes hadaink már olasz földön nyomulnak előre. Hogy hol? arról nem beszél a jelentés, de ez a hely másutt nem lehet, mint Woltschachtól nyugatra, vagyis a hatást alkotó Kolavret gerincén túl a Judrio völgye, melyen át könyelmes út vezet le nemcsak Cividale és Udine felé, hanem Cormous és Görz irányában is. A Görztől keletre álló olaszoknak tehát ugyan csak sietniük kell a visszavonulás sal, ha még szabadon akarják találni visszavonulási utjukat Cormous felé.

Visszavonulásuk pedig már „zavartalan” koránt sem lehet, mert mint az este Nagyváradra érkezett jelentések mondják a vérrel itatott Mte S. Gabrielle-nél négyes honvédsink, a debreceni és budapesti, valamint a székesfehérvári honvédekkel együtt győzelmes harcokat

arattak az olaszok fölött. Az esti jelentés is megemlékezik már róla, hogy offenzívánk Tolmein-ől nyugatra előrehalad.

Ez a hír megerősíteni látszik az előbb említett magán jelentések azt az állítást, hogy csapataink már olasz földön nyomulnak elő.

Görztől—Flusichig az egész olasz föld megingott, tehát csupán a Karszt fensíkon „véltozatlan” még a helyzet.

Ez sem fog azonban sokéig úgy maradhatni, mert a görzi olasz uralom órái meg vannak számlálva, és mielőtt csapataink Görznél átkeltek az Isonzón, a Karszt fensíkon álló olaszoknak is pusztulniuk kell onnét.

Olaszországi támadó hadműveleteink perspektívája.

Allig hogy megindult a támadásunk az olaszok ellen, azonnal felmerült a kérdés, hogy hány mérsékelt eredményt várhatunk tőlük a remélhetőleg jól előkészített és nagygyorsaságú offenzívánk, melyet a hivatalos jelentések egyelőre csak a „XII. Isonzói csatának” neveznek.

Vajon miként és mennyiben billentheti a jövőnk az általános helyzetet és a legújabb vállalkozásunk? Azon niki azok az elérhető célok, melyek ezen támadó hadművelet értelmét szerzőinek szeméi előtt kellett hogy lebegjenek.

Az első és legtermészetesebb cél, mindenre az ellenség megverése, vagy legkevesebb is ellentámasztás gyengítése. Egy másik cél pedig melyet követnünk kell az, hogy a több száz kilométeres (500 km)

olaszországi arcvonalunk megrövidítésére törekedjünk. Nem kevésbé fontos célunk kell tartanunk az a törekvésünk is, hogy az ellenséget igyekezzünk minél távolabb korlátozni határainktól, hogy így módosítsuk a hadseregünk miniszterét ellenséges földre átvéve saját országunkat kíméljük és hogy termékeny ellenséges földet meghódításával segélyforrásokat nyerjünk, erőnket fokozzuk. Ezek a szempontok talán mind közrejátszóak a támadó hadműveleteink megtervezésében és talán nem éppen a legutolsó sorban az a megfontolás is, hogy egy közszülő ellenséges támasztást a legbiztosabbban mégis csak úgy harthatunk el, ha az ellenséget ebben a sárdekkben megelégeltük magunk megütjük az támasztást. Mert kétségtelen dolog az, hogy az olaszok habár a 2 és fél évi háborújuk alatt az alsó Isonzónál mindössze csak 15 km. területet indultak nyerni, mégis már nagyon kellemetlen közelébe jutottak Triesthez.

A helyzet valamennyi tényezőinek összevetéséből kitűnik, hogy az offenzívá megindítása egy feltétlen szükséglet volt, és kitűnik az is, hogy az akkori időpontja és helye is a legsterencsesebb kézzel lett megválasztva.

Erőteljes támadásunk a XI. Isonzói csatában kimerült olasz hadsereg ellen irányul, mely ebben a hatékony át tartott példánakul Veron és sikeresedett küzdelemben sem tudta elérni forrón óhajtott és nyitott kimerült eljárt Triestet.

As a kis frontkiigényesítés a beinszáz fennsík közel negyedmillió szabványos kerület az olaszoknak és így megindult támadásunk már a 3ik napján visszavonulás ment még az a kis sikerük is, melyre oly sok időt és vért voltak kénytelenek áldozni. Az általános elégedetlenség már a sikertelen XI. Isonzói csata nyomán felütötte fejét Olaszországban olyannyira, hogy katonai kerülettel kellett a csapat helyreállítását az ország becséjében.

Vajon ugyanezen olasz „kövélemény”

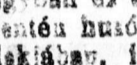
Markovits és Weinberger cégnél, Bémer-tér.

Modell blousok óriási választékban és rendkívüli olcsó árban, valamint solmek szövetek és mosó kelmék méterenkénti olcsó eladása megkezdődött.

Allandó újdonságok kész női confection alsó szoknya, miedervédő, kész fehérneműk, harisnyák, nap- és esőernyők kaphatók. Szabóműhelyében rendelésre a legjobb női ruhák készülnek. Telefon 11-09.

Egyes szám ára 12 filler.

mit fog szólni a mostani eseményekhez, amikor: betri fogja az egész olasz iszonyú hadsereget hátulról: öccsölni, győzelmes hadsereket pedig természetesen olasz sikerekre leereszkedni? Vajjon az általános előrelépés nem a fog most má: csakugyan Oroszország példájára nyílt lázadásban és fegyverrel szembeállással, de roánk nézve mindenképpen csak kedvezések lehetnek? Csak várjuk nyugodtan a fejleményeket. Ki tudja, hogy nem a az lass offenzíváknak egyik legelő nagy eredménye? Amikor tehát mi az ellenség megvárására törekedünk, egyúttal egy, a következményeiben igen nagyfontosságú eredményt is elérünk, nevezetesen Olaszország erőfeszítései teljes győngyözt, mert az annak teljes megtörését.

De várjuk ki az események az éppen megindult támadó hadműveleteknek a legmésztetőbb és legreálisabb katonai, illetve hadászati célját, nevezetesen hosszú arcvonalunk megrovidítését, illetve egy, a régi néli kedvezőbb és a saját országán kívül fekvő arcvonalnak a létesítését. Olaszország elleni arcvonalunk hossza kérekén 500 km., mely nagyban az egészben az olasz csapatok határ mentén húzódik végig egy fekvő „S” betű alakjában, így: Est a hosszú görbe vonalat legnagyobb mértékben úgy lehetne megrovidíteni, ha sikerülne egészen az éles folyóig az olaszokat visszahozni és ilyen módon új arcvonalunkat a Garda tó és az Adriai tenger közötti telepíteni, mely vonal mindössze csak 180 km. hosszú. Ha most még hozzáadjuk a Garda tó és a Silfai heg közötti 100 km. távolságot, úgy az elérendő új arcvonal teljes hossza mindössze csak 280 km. hosszú lenne a régi 500 kilométerrel szemben. De ebből a 280 kilométerből a Silfai-heg és Garda tó közötti 100 km. hosszú arcvonalszék csak igen csakély erővel létező, mivel a tiroli heleti lán az Otter- és az Adamello-heg, csupán 3-400 m. magas járhatatlan szikletörzsei alkotják, melyeken keresztül csupán 3 méter vastag kőzetléc. Az Isarco és Etsch közötti távolság kérekén 200 km.

Ha tehát a gerlelő áttörés utáni diadalmas előrelépésünk mértékével mérjük föl ezt a darab olasz földet, úgy csak a nagy ólónak az elérés sem mutatkozhat lehetetlennek, különösen akkor nem, ha megfontoljuk, hogy az olaszokkal szemben sok tekintetben még sokkal kedvezőbb a stratégiai helyzetünk, mint volt 1915-ben az oroszokkal szemben. Az 1916 évi déliroli tavaszi offenzívánk ugyanaz Arsiéro és Assiágo körvonalán egy fontos olasz területek birtokába jutottunk bennünket, melyről bármelyik pillanatban ismét fölvehetjük a támadást Vicenza—Padua—Venezia irányába.

Ez az irány pedig az iszonyú olasz hadseregre nézve igen érzékeny, mert vissza vonulási útját zárja el Arsiéro és Assiágo környékétől Veneciáig mindössze 80 km. a távolság, de Veneciáig csak 30, Paduáig pedig 60 km. Márpedig a két város illetve vasúti csomópont elfoglalásával a kezünkbe kerülne az olaszok összes visszavonulási vasútvonalai is, mert az egész velencei tartományban valamint az Iszonyú fronton operáló olasz hadseregek, csupán a két vasúti csomópont át vannak összekötve hálósszerűséggel. Tehát egy óriási méretű Szászhoz van az olasz földarészben megterítve az asztal. Arsiéro és Assiágo környékén még most csak uralkodik, de ki tudja, negy meddig fog e esend tartani? Először is kell a vadat urasztani a bokerből és

csak azután lehet az utat elszelni. Ezzelóra tehát minden figyelmünket az Iszonyú eseményekre összpontosítsuk, mert az ott jól megy a sorsuk az Arsiéro és Assiágoi harcok sem fognak elhárítani az időjében való csatlakozástól.

Arcvonalunk megrovidül.

Arcvonalunknak így teljesen megrovidítónak természetesen csak a legelőkedvezőbb esetben volna leírhatóság és azt csak mintegy lehetőségként említettük föl. Hiszen jelen pillanatban még azt sem tudjuk, hogy támadó hadműveletünk csatáiban egy ilyen nagy koncepciójú terv alapjára épült a föl, vagy pedig csupán közelbe fekvő hadászati célokat tűsít a ki maga elé? Vegyük tehát röviden szemügyre még csak a közelebb fekvő célokat is, hogy vajjon azok mit lehetnek?

Kérdészetlen és köztudomású dolog, hogy az 500 km. hosszú olasz arcvonalunknak a legkiszélső részén volt az Iszonyú front vagyis az a kb. 100 km. hosszú arcvonal rész, mely Tarvisól le a tegeparatig húzódott.

Taktikai vagyis harcászati szempontokból véve igen kedvezőek voltak az ezen a vonalon levő állásaink is, a mit az is bizonyít, hogy már 2 óra föl és óta nem tudott az olasz bennünket onnét kivetni, de hadászati szempontokból ideve meg a dolgot, az a front-rész nem volt éppen nagyon alkalmasnak és jónak mondható. A Juli alpesek hegycsúcsai között és az Iszonyú forrás vidékén húzódó arcvonalunk nagyon is szűkítettellen fektett és csak nagyon nehezen volt hozzáférhető. A hátsó országból csak igen kevés és rossz ut állott rendelkezésünkre, melyeken azt az arcvonalunkat embarra és hadianyagokkal táplálhattuk.

Az állások tehát csak óriási nehézséggel voltak hozzáférhetőek az északi irányban, míg a déli irányban főleg az volt a hibája, hogy nagyon is közel fektett Triesthez, de meg a Karnet felé különleges viszonyai is örökösén nagy nehézségeket okoztak.

Mennyivel más helyzetbe kerülne az az arcvonalunk, ha a mostani támadó hadműveletünk során sikerülne azt a Taglia mentál folyóig tal, tehát mintegy 70 km-re előretolni, kb. a Karni alpesek fekvő Me Paralba csúcs és a Livenza folyó to kolata közötti vonalra. Ez igen, hogy azáltal mindössze csak mintegy 50-60 km-el rövidülne meg a frontunk, de stratégialag föllélelenti egy sokkal kedvezőbb állást teremthetünk magunknak. Ezzel szemben a Jappompásánál megálál sabbadóságok jutnánk és pedig úgy a frontunk előtt, mint pedig a mögött. Arcvonalunk mögött a legkiszélső művek és a Tagliamento völgyi vasútvonal biztosítanak részünkre az összeköttetést az arcvonalunk hosszán, azzal párhuzamosan haladva, a melyet mostani állásainkban teljesen nélkülözni velünk kénytelenek. Az új frontunk táplálására pedig három, igen nagy teljesítőképességű vasútvonalunk lenne, nevezetesen a Villach—Pontafel, a Görn—Villsei és a Nabrassina—Cervignanói vonatok, továbbá a Tagliamento völgyében vasúti vonalon kívül még a Genova—Uclina—Palmenuovoval hátravonul is. Mindazon előnyökön kívül még a természetesen velencei síkságnak mintegy 3-4000 □ Km. nagyságú területe is a birtokunkba jutna.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy még egyáltalán nem tudjuk, hogy a

most megindult támadásunk minő célokat tűsött ki maga elé, de talán nem csalódunk, ha a mosti változakkal ezen elérendő célok minimumát és maximumát meghatározni véltük. Ha tovább nem is, de legalább a Tagliamento-n tulig muszáj előretolni vonalainkat. Jólásokba nem bocsájtkozunk, de nem is szükséges, mert hiszen a nagy események már javában folyamatban vannak és csak figyelniük kell, hogy minő irányban fejlődnek azok! — Minden jól arra mutat, hogy nem is nagyon sokáig kell várakoznunk az események teljes kifejlődésére.

Az elhanyagolt Rákóczi-ut.

A Magyar Aszfalt r.-t. nem ad bitument.

A Magyar Aszfalt részvénytársaság és Nagyvárad városa között mindjebbani kiélekedik az ellentét.

A fennálló szerződés szerint a Magyar Aszfalt r. t., mivel az ingyenes jófálást idő lejárt, a szerződésben megállapított négyzetméterenkénti összegért köteles a Rákóczi-utit aszfaltot jókarban tartani. A Magyar Aszfalt r.-t. azonban egyáltalában nem gondol az aszfaltburkolattal, amiből aztán hosszavárább lehetetlen helyet áll elő, mert az aszfaltburkolat mindjebbani romlik úgy a villamos vasút sínei mellett, mint az utatot egyéb részén.

A villamos vasút vonalát, különösen a Rákóczi uti kőút részén, teljesen rossz állapotban vannak. Néhol bele vannak süppedve a felpuffadt aszfaltba a sínek, néhol pedig a sínek emelkedtek ki az aszfaltból. A sínek végei néhol 2-3 centiméterre magasabban, illetve mélyebben vannak a másik sín végétől, amiből olyan döccenésekkel közlekednek a kocsik, hogy megrázzák a vasút menetén levő kábeleket, amelyek azáltal romlásnak, rapadéssáknak vannak kitéve. Más oldalról pedig megrongálja a nagy rázkódás magát a villamos kocsikat, ami a vasútüzemelésnek érekeny károsodást okoz.

Ez a helyzet tűrhetetlen, mert senki nem köteles a bukottat javításának elhanyagolásából eredő károsodást elszárvadni.

A város közforgalma is sokat veszt az aszfalt burkolat elhanyagolása folytán, mert az utatot is annyira kigördösödik, hogy a közlekedést veszélyesíti.

Köszeghy József főmérnök tegnap beadványt intézett a tárggyban a város tanácsához.

Biztosít, hogy a Magyar Aszfalt részvénytársaság az aszfalt javításához szükséges anyag kiszolgáltatását Szern Eds megbizottjának megtiltotta a ezért a város területén az idő szerint az aszfalt burkolatot

Lorber Bernáth modern gépekkel berendezett
 ékezer és aranyáru készítő műterme
 f. évi augusztus 1-én Nagy Sándor-u. 2. sz. a. megnyilt.

tovább készíteni nem tudják. A villamos vasúti pályáknak átépítésénél pedig kivétel nélkül szükséges a így a burkolat felvágása nem lévén elkerülhető, kénytelenek lesznek az aszfalt helyét cementtel borítani, mely csak ideig-óráig tart, mivel a kocsikerekek nyomását nem állja.

Mintán a vasúti végány menténak jó körben tartása a vasúti közforgalom tekintetétől felülten szükséges a a Rákócson a közforgalom érdekében a burkolatot fenn kell tartani.

A Magyar Aszfalt társaság pedig a bitumen kitermelését bátorosan megújítja, — keresse meg a város a kereskedelmi miniszterét, hogy a város polgármesterének a Magyar Aszfalt társaság bitumen anyagára a rekvirálási jogot engedélyezze.

A bitumen anyagot, amelynek ára a békében méterenként 20—25 korona volt, a Magyar Aszfalt részvénytársaság most 180—200 koronáért adja külföldre és hirdi eladásra, valószínűleg azért, mert a Magyar Aszfalt részvénytársaság a mi burkolatunkat jékarban tartani. Ezért kérje a város, hogy a bitumen árát a kereskedelmi miniszter állapítsa meg.

Elérkezett az ideje, hogy az illetékes tényszerűk meg a téli idő kezdés előtt gondolkodjanak a város legforgalmasabb utcaitának jékarba helyezéséről.

Baróthy Pál és Medvigy Gábor dr. kiléptek a Patronáze-Egyesületből.

Megittuk, hogy a békéscsabai és nagyváradai Patronáze Egyesület választásán van. Ezt az értesítésüket az egyesület elnöke előzői próbálta.

Válaszul a választás az a levél szolgált, amelyet Baróthy Pál királyi főjegyzék helyettes és Medvigy Gábor dr. ügyvéd intézetek fordái Kolnár Géza kuriai bíróságra, az egyesület elnökéhez. A levél így szól:

Méltóságos Uram,

A békéscsabai és nagyváradai Patronáze Egyesületben az egyesület megszűlésénél óta vállaltuk a tikkári tisztelet, amelyet az elnökség felkérésére vállaltunk el és tovább tartunk. Mintán ezen tikkári tiszteletünkkel a Patronáze Egyesület választásán az elnökség javaslatára hagyott ki minket, tisztelettel bejelentjük, hogy a Patronáze Egyesület tagjai sorából kilépünk a a legelső választást megőrzésük.

Fogadjon Méltóságos Uram tisztelettel a jelentésünket.

Baróthy Pál, dr. Medvigy Gábor,
kir. főjegyzék-helyettes. ügyvéd.

Aranymisés plebánosok.

Nemeskey Andor, Vitkovszky Flóris,
Bihari Ferenc.

A nagyváradai egyházmegyeinek három papi tartja ma aranymisés: Nemeskey Andor békéscsabai, Vitkovszky Flóris nagy szabolczi és Bihari Ferenc erdőnyi plebánosok. Ötven év, egy esztendővel töltötték el az Ur szolgálatában az egyházmegyei klerikus a klerikusok között a legjelebb, akiket ma is itt talál az az évforduló tevékenységük színhelyén, ahol ma is Isten dicsőségére és emberiségnek javára értekeznek az a nagy hűségű, amit ötven év lelkes munka kárával szerettek.

Nemeskey Andor az a föld legnagyobb hírhetségeinek, Békéscsabának plebánosa, ma 71 év s 1841-ben született s 1867. október 26-án szentelték pappá. Későbbi kápláni működése után tanulmányi felügyelő lett a Szent József intézetben, majd személynémeti lelkipáter lett. Tíz évet töltött ebben a rendkívül fontos állásban, ahol nagyító befolyást gyakorolt a jövő papi nemzedék fejlődésére. Neményi szelídége, a lelki élet mélységében szerzett nagy járasság, mintegy predestinálták erre az állásra. 1881-ben a személynémeti aligazgatója lett. 1885-ben vált meg a személynémeti, amikor váradújvárosi plebánossá lett. Tizenöt évet töltött ebben az állásban, melynek tevékenységét váradújváros községében. 1897-ben nyerte el a békéscsabai plebánát b. e. dr. Schlauch Lőrinc bíbernok püspök kinevezése alapján. Ezt a kinevezést sok via előtte meg már a klerikus forgott, hogy Békéscsabai klerikus képviselőtársulat, vagy a községi klerikus választásai a plebánát. A király döntött az ügyben mint főjegyzék és püspök akként, hogy a képviselőtársulat joga a plebánát választás, de csak a katolikus képviselőtársulat joga szavazhatnak. Ez a megosztás nem felelt Csaba képviselőtársulatának a kinevezést a kegyességéről. Ezzel a püspökre szállt át a plebánát kinevezésének joga és dr. Schlauch bíbernok Nemeskey Andort nevezte ki.

A békéscsabai klerikusok sokáig nem tudták ebbe beleszólani a csak Nemeskey Andor nagy szelídége tudta meggyőzni a megosztás előnyökét után a csabaiak szeretetét.

Husz év működése igazolta ezt a kinevezést, mely idő alatt Nemeskey Andor általános népszerűséget szerzett híveinél és Békéscsaba egész közösségénél.

Az aranymisés először az egyházi irodalom terén is működött a szentbeszéd-írók legjavát egy hatalmas kötetben adta ki, mely a 80-as években közzétette forgott.

A mai aranymisés Peiffy Béla tartotta Csabán az egyházi beszédet.

Vitkovszky Flóris, a nagy szabolczi római-kath. hírhetség plebánosa 1842-ben született, jelenleg 75 éves s 1867-ben nyerte el a presbiterátust. Hosszabb kápláni működés után 1880-ban nagy szabolczi plebános lett a asztalot működik már 37 év óta.

A nagy szabolczi 61. plebánia templomát a híres Toldy család építtette, ott állt Szabolcson a család régi vára, melyből csak a csónak torony áll még. 1332-ből már emlékek vannak a plebánia létezéséről. A reformáció idején a reformátusoké lett az 61. templom a megosztás a katolikus hírhetség. A klerikusoktól kezdve emlékei voltak a katolikus vallásnak. 1851-ben csak 20 katolikus hívő volt a községben. Az új katolikus templomot 1875-ben kezdték építeni s a következő évben befejezték. 1880-ban állították fel újra a nagy szabolczi plebánia a Vitkovszky Flóris lett az új életre hívott hírhetség első plebánosa. Akkor híveinek száma csak 654 volt, ma már 1869. Az új plebánosnak a legelőször elöllettel kellett megküzdenie a megosztás részéről, de Vitkovszky előkelő, jószaga módora győzött az előlettel a asztal általános tisztaságát örvény a község minden polgáránál.

Ötven év közszolgálat után Vitkovszky teljesen megtartotta elméje édességét, emlékezete felől egy egész archívumot s mindig híres volt arról, hogy egyháza dolgait, híveinek anyakönyvi adatait emlékezetből ismerte, ha az azon részese földről felkeresik papjával akik nagy szeretettel visszatértek híveik, előjönnek hívei és a klerikus elöllet, hogy részt vegyenek plebánosok ünneplésében.

A mai aranymisés Grócz Béla nagyprépost apostoli főjegyzék tölti be az aranymisés mellett a manducatori tisztelet.

Bihari Ferenc erdőnyi plebános 1842-ben született s 1867-ben szentelték fel. Rövid ideig kápláni működés után réabágyai plebános lett 1873-ban, majd a berettyószentmártoni plebániaát nyerte el 1885-ben. Ott működött 1905-ig husz évén át, amikor erdőnyi plebánossá lett.

Bihari Ferenc az apostoli szegénység legújabb követője az egyházmegyében. Előzménye a képzhető legegyszerűbb. Bihari Ferenc csak az az ember irigyi, aki még szegényebb tud lenni, mint ő. Szent Ferencnek, a szent szegénység legnagyobb esztendője legújabb követője sem lehetett nálánál igénytelenebb. Bihari Ferenc az Údvásítónak iránti szeretetével megfosszotta magát min-

„GLOBUS“ MŰINTÉZET NAGYVÁRADON

NAGYPIAC TÉR
KUGLER-HAZ

KÖ- ÉS KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET ÉS VONALAZÓINTÉZET
ÜZLETIKÖNYVEK GYÁRA

MŰVÉSZI KÖNYVKÖTÉS
IZLÉSES NYOMTATVÁNYAI ELSÓRANGUAK
KITŰNŐ ÜZLETIKÖNYVEK

TELEFON: 49.
INTERURBAN.

PAPIR, IRÓSZER ÉS IRODAI FELSZERELÉSEK NAGYKERESKEDÉS ÉBEN A LEGOLCSÓBBÁRAK.

dekl, hogy ebben is bővebb Jézust. A legesszégyebb plebániák jóvedelméből az arany szivű pap nagy vagyont áldozott a jótékonyág oltárán. A szegények részére tett a apítványoknak számát és összeget talán ő maga sem tudja, mert a Bihar Fejérség alapítványait meglehetősen talán az egyházmegye legtöbb plebániáján. Neki volt pérsze mindig arra, hogy jó könyvekkel lásson el mindenkét, akiknek életviszonyai azok házvársát lehetetlené tették. Bihar Fejérség 50 év alatt hozott áldozatai a jótékonyág terén eltorolható emlékei biztosítanak neki az egyházmegye történelmében.

Az aranymészek mai aranymészejük alkalmából az ötven évvel ezelő visszatérő nagy eredményekkel járt tevékeny kulturális munkára nézhetnek vissza, amelyivel a legdrágábbat, az emberi lelket formálták át a ezzel a legnehezebb munkát végzők társadalmi téren is.

Nagy harcok Flandriában.

Berlin, október 27. A nyugati hadsereg jelenté:

Magyar hadsereg.

Supprecht hájor trónörökös vezérletében nagy hadserege. Tegnap a franciák és angolok a flandriai arvonál középső részén fekvő harcmezőre nappal új hatalmas erőket vetettek harcba, hogy eredményt érjenek el.

A siker a miénk maradt. Az ellenséges hadosztályok hiába vártak el védelmi körletünkben. Mielőtt az ellenség támadásra tudott, a harci terület fokozott tűzvérségi tevékenység alatt állott. Az ellenség rohamcsapatai az előrehusodó tőshullámok mögött törték előre. Vidócshegyi északra a franciák St. Lucshozig jutottak. Innen ellentámadásunk a tölsér: mesőre vetett őket vissza.

A Lerbán-Polkaple országot és a Rules Iperni vasútvonal között ismételt rohamokkal az angolok törték előre. Idő-oda hullámos harcok után, amelyek Pashandától nyugatra különösen elkeseredettek voltak, az ellenségek a kifáradási álláshoz közelítő néhány tölsérvonallal kellett ki-terés. A főtámadástól elkülönítve több angol hadosztály Dicsraclától egészen a Galuveltől délre fekvő arvonaiuk ellen nyomul előre.

Eredetileg betörték a Galuvel parkba, azonban előreljes támadásunk csakhamar a régi vonalokon túl vetette őket vissza.

A részleges harcok az éjszakába nyul-tek. Az erős tüzelés csak átmenetileg gyan- gult. A birodalom minden részéből való o- patoknak dicsőségese részük van a csata ránk része kelvessé kimenetelében.

A német trónörökös hadosopertis. Az Oise-Aisne csatorna néhány szakaszán a tűz nagyobb erőre fokozódott. Az ellen- séges gyalogság estefelé több helyen hiába kísérelte meg, hogy a csatorna északi részén megvesse lábát.

A Champagneban és a Maas mellett a társérvényesség áldorító útközetekkel kap- csolatban több ízben fokozódott.

A keleti harctéren és a második ar- vonalon a helyzet változatlan.

Ludendorff, első főszállásmester.

60 ezer fogoly 500 ágyu zsákmány.

A Monte Santot és a Matajult elfoglaltuk. Olasz földön folynak a harcok.

Olasz harctér. Budapest, október 27. (Hivatalos.) Az Ofelsége a császár és király fővezérlete alatt az olasz hadsereg főereje ellen inté- zett támadást hatalmas eredmény kísérette dicsőséges harcódzett. isenzói csapataink és a győzhetetlen támadó szellemmel előrenyomult német haderő nagy sikert vívtak ki. A szövetségesek fegyverbarátsága, mely számtalan harconapon forrt össze és amelyet legjobbaink vére pesélt meg, újból páratlan módon állta ki a próbát.

A felső Isonzónál Albrecht csapatai, rágóta bevált gyalogezredek, császári vadászok, stájer és tiroli lövészek, a Rombon és a Camil sziklavi- dékein és a Monte Santon szivós kitarással legyőzték a terap nehézségeit és az ellenség ellenállását. Karfreitől délnyugatra poross szilésiai csapatok rohammal elfoglalták a magas Monte Matajult. Ugy itt mint Tölmeintől nyugatra mindenütt olasz földön folyik a harc. A Bainsizzai fensíkon az olaszok lé- pészől lépésre védekeznek.

Heves harcokban hatalmunkba kerítettük Vrtól délre fekvő ellen- séges állásokat, a 650-es magaslatot Vodicenél, amelyért nemrég oly heves harc folyt és a Monte Santot, amelynek elfoglalását az olaszok a XI. Isonzo csata győzelmi díjaként ünnepelték. Ausztria és Magyarország minden ivadékaúak fiai vetélkedtek a harcikedvben. Canalenál, ettől keletre csupán az osztrák magyar hadosztályoknak 16 ezer foglyot és 200 ágyut szállítottunk be. A Baisi Fis szakaszán a 17. magyar hados- tály, amely már több mint két év óta győzelmesen áll ott az alsó Isonzónál meglepetésszerű rohammal elfoglalta az ellenség első vonalát és 3500 foglyot ejtett s így a foglyok száma 60 ezerre, a zsákmányolt ágyuk száma pedig 500-ra emelkedett.

Eddig 26 ellenséges repülőgépet lőttünk le.

Keleti harctér. Budapest, október 27. (Hivatalos.) A helyzet vál- tozatlan.

Albániában nincs ujság.

A vesérkar főnöke.

Az olasz kormány lemondott.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) Laganóból jelentik: Az olasz minisztertanács tegnap délelőt elhatározta a kormány lemondását. Ezt a hírt táviratilag tudatták a főhadiszálláson tartózkodó királlyal és Cidorna fővezérrel.

Görz kiürítése megkezdődött.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Párisból jelentik, hogy az olaszok megkezték Görz ki- ürítését.

Újból előrehaladunk.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) Este jelentik a sajtó- szállásról: Délnyugaton ma is jelentékeny előh- ladást tettünk.

Az antant segítséget küld az olaszoknak.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Az Echo de Paris jelenti: A külügyminiszter a kamarában kijelentette, hogy az ola- sokkal szemben elért eredmények csak helyi jelentőségűek, az antant segítő csapatai különben már uton vannak.

Hir szerint a kancellár lemondott.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) Berliából jelentik az esti lapok: Michalis birodalmi kancellár tegnap benyújtotta lemondását.

A „Tagblatt” szerint a polgári kabinet irodafőnöke meglátogatta a birodalmi kancellárt, aki ez alkalommal átadta lemondási kérvényét.

Ha a hír nincs is még megerősítve, valószínűnek látszik abból, hogy a császár kihallgatáson fogadta Helfferich segédkancellárt és szá- mos politikust, ami által a helyzet döntő stádiumba lépett.

Égető kérdések.

Városszabályozás. Üres telkek. Katonaváros. A mezőn. Nyári szinkör. A vityilló. Sziget a Körösbén. Utcák, csatornák illata, a ligeti tó és környéke. Az aszfalt. Uszoda.

Lángban áll a világ s akkor egyesek ebben a tüstengerben csak egyetlen égető kérdést látnak, amelynek megvalósítása halaszthatatlan: a halottárvasítás.

Erre megadték már lapunkban a választ, a kérdés felett — egyelőre — le van tárgyalva. Azonban, ha már az égető kérdéseiről tartunk, nézzünk körül egy keveset itthon, saját házunkban, saját városunkban, mert ugye kérlek szépen kedves olvasó és adófizető polgártársam, azért volna itt hatóságaink, hogy az égető napl kérdéseket intézzék el a sürgősség mértéke és fokaszerint?

Nem kerélné például péczbe, jelentősen könnyű kiadásba a város szabályozási tervének elkészítése, fizetési megítérlés, közigazgatási elintézés, a kormányhatósággal való jóváhagyása s végrehajtása. Hlatky Endre volt főispán bizottsági tag korában fedítványozta s milyen hőlessen előrelátta, hogy a város a már beépített területen kívül ne terjeszkedhesék.

Kívánatos, hogy a beépítetlen belső területeken emeljenek házakat, s a földesurak házak emeléséért kössenek. Az a mordás, hogy „a szizmadia nem megy az emeletre”, a kopta politika maradványa s végre is Nagyváradon nem mindenki susat, ha akad is némely hivatalokban itt-ott egy kató.

Mert már égető az a kérdés, hogy mi lesz a telekpekulációk ottjából összevásárolt Kur ander féle Szaniszló, Szent János és a többi utcai telkekkel, mi lesz a félig megkezdett építkezésekkel most és háboru után, mit kellene tenni, hogy esetet a hirtelen okot ellopjuk vagy valami módon pótoljuk. Elég érdekes fejtörő, különösen ha az a tőri a fejét rajta, aki a Kakasváros helyére az (pitkezést körömezakadéig elhelyezte, de amikor egy szerkesztő kollégának kívánatosnak tartotta, hogy a hegyre is épüljön, rögtön sürgőssé vált a Kakasváros. Nem kevésbé égető kérdés az is, hogy a katonai barakkokhoz köré elszórt házakat mi lesz, mert azokat úgy dobták a szántó és termőföld oktalán és indokolatlan elvonásával a mezőre, mintha valami cél vezetne volna a várost s úgy otthagyták őket, mint Szent Pál az oláhokat.

Nem kell kiemenni a városból, hiszen itt találjuk a hadapródiakola előtt a bór szárlót, azt a vak és szűk épületet, amelynek nyári szinkör nevet adott kitűnő megtervezője, de amely igazi komédia. Comodie hongroise, vagy igazi magyar eset. Nem

akar abba tekinteni Erdélyi Miklós sem, a közönség sem, nem volna jó, ha ott egyszer, jókedvében, előadást tartana például a tervezője, hogy mi lesz hét eszel az építéssel s csakugyan a Városvédelmi Közigazgatási Muzéumra számára tartogató, mint városi példáját annak, hogyan kell kiadni a pénzt előszerűtlen hazontalansággokra?

Menjünk beljebb, s mindjárt az aszfaltot lépünk, mely lábunk alatt felpattan, jajdul és porlik, talán nem is jajdul, ha nem roszog, röbög azon, hogy őtet mindig felzúdul, letessék, letessék, letessék.

Kitűnő alkalom lenne az égető kérdések kedvelőjének azon tözödni, hogyan kell és lehet a közigazgatásnak az elterjedéssel olyan aszfaltot baraktnai az utakra, amely nem reptes, nem porlik el, mint a sár, nem tart örökké, de valameddig mégis. Hiszen ez a *circulus vitiosus* már unalmas, az elején felszedik az aszfaltot, a végén már tönkremegy.

Alig megyünk tovább, egy épületen akad meg a szemünk a Szent László téren. Most krumplít osztogatnak benne. Kívül dísztelen, de belül annál izléstelenbb. Az esztétika szempontjából rendkívül sürgős, égetően sürgős volna eldönteni végre, mit akart eszel a vityillóval teljes megalkotója, meddig tartja ott a főforgalmi téren, kinek miért építette, mert a vasút sem vállalja, a város még kevésbé. Talán ez is, mint *magán-tulajdon* a Városi Közigazgatási Muzéumba kerül a nyári szinkör mellé?

Rátérünk a Körös hidjára s tekintetünk a folyó medrére téved. Az Eszaki emléktér alatt egy elég hosszú fűves busódik, ott tapasztalték a kosárfonáshoz szükséges hajlós fűszeket, pont a város legesebb sötétere alatt.

A főcsobben két árok húzódik, amelynek lefolyása kicsi, a parti csatornákból lefolyó sár, szék, klozka ott terpeszkedik a folyó medrében, csak nagy áradások viszik el ezt a hűts pocsolyát, amelynek látványa undorító és szomorú. Innen szállnak fel az illatos gőzök nyár óta, a vizállás szükségére folytán a pocsolya már nagy méreteket vett. A fűves talaja magas, a vizet a túlért oldatra szorítja, a Kereskedelmi iskola, a hid és a Kossuth utcai házak perifalának. Égető az a kérdés, hogy mit kelljen tenni egy helyes városi politikának ezzel is? Igen, oh igen.

Csak úgy *en passant* jut eszünkbe a villamosmű és az a korszak, amely alatt a városi mérnöki hivatal vesette a művet. H.

akkor ródja magát a konjunktúra által sugallt beszédre, áru és készletgazdálkodásra, ha ez lett volna égető számára, s nem a Németország felé való gyakori marangós, akkor most lenne kábel, drót, óra, műszer, lémpa, lenne nagy rakár s a háboruból ezen a helyen megéreznék hasznos munkáját. De ne beszéljünk erről, égesük el ezt az emléket is.

Térjünk vissza az utcákra. Háboru van, de annak így, ilyen méretekben meglátványos nem szabad. Mindenképp rejtőzetes illet, a csatornák szűlőtte, egy-egy utcán 2-3 helyen.

A vityillókák a külvároson elhanyagolt állapotban, s közegészségre veszélyesek, valamint kigőzögöz minden felé. A Bonyitay liget hosszában a folyóka olyan állapotban, hogy a város az említett Közigazgatási Muzéum számára felvételeket készíthetne eszel a felirással: *Emlék 1917 ből*.

Nem hiszük, hogy van falu, amelyet a főzörgabíró ne büntetne meg, ha ezt eltűrné. S ott a Dny szigeti, most már majdnem teljesen kizárólag pocsolya, amelynek kigőzögözése versenyen a folyókák rothadt szagával.

Ugy emlékezünk, hogy ezt a tavat a katonaság ingyen ki akarta cementezni s a felő vasuti hidról ázott csatornán át friss folyóvízzel ellátni. Akkor ez nem volt égető kérdés, hiszen csak kis polgárokról volt szó, no meg a gyermekekről. A közegészségügy szegény, az nem égető.

Végül — de nem utolsó — a hiányzó uszoda kérdése is elaludt. A város elhatározta, ugye, kérlek szépen fizetelt olvasó és adózó polgár, hogy a városház előtt, a régi uszoda helyére épít új cementuszodát s ezért építette be az odanemléző parifalka azokat a nagy keréket, amelyek árván lógnak lefele.

Ezek tartották volna az uszodát, de valahol égetőnek tartották, hogy máshova tervezék, terrozszerűen felmelt költséggel, ezt a közegészségügyi intézményt. Nem is lehet beőle szemé, s szótta nem égeti a kérdés az illetékesek finom, érzékeny lelkét, várospolitikai érzékét.

Egy égető kérdés létezik, őt, vibrál számunkra: Krematórium. Ez az ő vágyuk, tervek, his en ha ez felépül, minden kérdés megoldódik, a ma égető problémái, a mindennapi nyomorúságok eltűnnek, ha felépül a halottégető. Attól tartunk, hogy ez egyszer valaki mégis megégeti magát.

**Legujabb fűzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Julliskánál**
lehet beszerezni
Rákóczi-ut (Korona gyógyszertár mellett)
Leibchenek félárban,
Telefonszám 827.

Női kabátok
Leány kabátok
Gyermek kabátok
Velour kalapok

**Ruhaszövetek, mosókelmék, selymek, bársonyok,
féhérneműek, szörmék, blousok, harisnyák, kötények,
szőnyegek és függönyök! Uri- és női divatcikkek!**
CZILLÉR IMRE nagyáruházában.

A tejkonyháról.

Írta: Konrád Jenő dr.

A magyar kormányt, a magyar társadalmat a világháború óriási embervesztéséig szinte természetellenesen vitték arra, hogy az anya- és országvédelemmel intenzívebben foglalkozzék.

Magyarországon a gyermekmenhelyek létesítésével már régebben megkezdte az első lépés a csecsemővédelem terén, míg az anyavédelemmel csak az egyetemi és bábaközvetési intézetek kifalkák törődtek, amennyiben azt a rendelkezésükre álló eszközök megengedték.

Miadas, ami anya- és csecsemővédelmi tereken az ország — sejtos — kevés számú gyermekorvosainak közreműködésével történt, éppen elegendő kevéssé mondható.

Nem előn most az anyavédelemmel foglalkozni, csupán a csecsemővédelemmel, amellyel ugyancsak kell foglalkozni, mert a mi országhalandóságunk már 2 évvel a világháború kitörése előtt oly magas volt, hogy azon éven az európai államok közül csak a román szomszédok dicsekedhettek nagyobb csecsemőhalandósággal, mert akkor Ausztria és Magyarországon a csecsemőhalandóság (184 százalék) csak 18 százalékkal volt kisebb a románoknál (202 százalék).

De a nagy csecsemőhalandóság a szegényebb néposztályok között a legnagyobb részben életviszonyaik kivül a csecsemők szilgyienikus táplálásából következik. A rendszeres táplálás következtében a csecsemők igen könnyen jutnak emésztési zavarokhoz, melyek különösen a meleg nyári időben igen gyorsan súlyosbbedva rengeteg áldozatot szednek. Ezen emésztési zavarok emelik a csecsemők halandóságát annyira, hogy az a 20 éves egek halandóságával majdnem egyező magaságúnak mondható.

Már most hangsúlyozni kell, hogy rendszeres táplálás mellett az anyatej a csecsemő legjobb védelme az emésztési zavarokkal szemben. Mutassa ezt péld. Olaszország csecsemőhalandósági arányasága is, ahol 1912 ben 128 százalék volt a halandóság. Olaszország pedig nevezetes arról, hogy aránylag a legtöbb anya maga táplálja a csecsemőjét.

Ami anya teje azonban kilepadhat, — és vannak ha nem is nagy számmal, olyan anyák is, akiknél a tejképződés semmi módon meg nem indítható. Vannak viszont olyan anyák, kiket saját maguk és csecsemőjük érdekében a természetes táplálástól el kell tiltanunk, mint például a idősebbekben vagy a lyosabb veséjében szenvedő anyákat, akik szoptatásra rendszeren nem is képesek.

Ezeknél az anyatejet pótolniunk kell. Egyes országokban (Olaszország, Franciaország egyes részei, Spanyol és Görögország) ezen célra a hígított kroszkotejt használják, tudommal elég jó eredményvel — legelterjedtebb mégis a tehéntejjel való mesterséges táplálás, ez van házában is elterjedve.

De a tehéntej hígítatlan állapotban csak a hatodik hónapig eléri csecsemőnek adható védelem nélkül és akkor is úgy, ha az teljesen szilmentesített állapotban lesz adagolva.

Nem is szólva a nem hígított állapotban helyről származó tehéntej élesztőtől származó súlyosabb természetű fertőzésekkel a tej hígításának és édesítésének mikéntje, a használt élesztők és szoptató tisztasága révén nagy kihatással van a mesterséges táplálás egész mezejére, mert a csecsemő a nem kellőképpen elkészített és szil-

talánított tej élesztőtől csakhamar és súlyosan megbetegedhetik.

Ezért használnak tehetősebb megáshásekkol már régóta a Soxhlet-féle igen egyszerű készüléket, amellyel a csecsemő egy egész napra eánt táplálékát, a kálió hígításban elkészítve és megfelelő számú edényekben elossiva sterilizáljuk, még pedig úgy, hogy az üvegekben lévő tej legalább 24 óráig teljesen csirmentes állapotban marad.

De a berendezés azonban minden egyszerűsége mellett drága, mert egy Soxhlet-féle készlet 12 darab 150 gr. tartalmu üveggel jelenleg 35 koronába kerül.

A tehetősek most is meg tudják csinálni maguknak ezt a készüléket és fejlettebb higienikus érsékek és izoláltságuk képesül őket, hogy azt megfelelő tisztasággal és gondos kezeléssel. A szegényebb sorú embereknek erre elengedő pártia nincs, de hiányzik náluk egy keltek, a kálió tisztaság érséke, ami pedig feltétlenül szükséges és pánszerű ha nem szerkesztés kellék. Erre, az egész család belétre elterjedő higiénia a népet elosztani és rá szoktatni lass a most felállított népjóléti miniszterium legyk legnehezebb, de legesebb és legtöbb áldást hozó feladata.

Hogyan segítsünk tehát azon anyákon, akik maguk nem képesek szoptatni, vagy akiket a szoptatástól orvosilag eltilítottak?

A felelet egyszerű. Ugy, hogy önkéntesége bossátjuk rendelkezésükre napokint a csecsemőjök táplálására szükséges tej adagokat; készen, kellőképpen hígítva és sterilizálva és egyuttal kioxtatjuk őket, hogyan használják fel az elkészített tejet az és hogy miként vigyázzanak, hogy azt a használatba vétel előtt, vagy a használatba vételkor el ne rontsák.

Erre a célra szolgálóak a nagyobb kulináriaműhelyek már évek óta működő és folyton szaporodó tejkonyhák.

Ezek az előbb felhívottakon kívül az idejével ópenéséggel szükséges rendelkezés munkás, vagy iparos asszonyról levezetik a tápszerbeszerzés és tápszerkészítés kötettségét. És ha valaha nehéz volt a tápszerbeszerzés, hát most meg teljességgel lehetetlen, hogy azt a kettő nehéz feladatot az a szegény szoptató anya teljesíttesse, akiket a vállán még több apróbb, nagyobb gyermek ellátásnak, sőt igen sokszor a kenyérkeresésnek keserves terhe nehezül. Tehát a tejkonyha csecsemőketek ment meg az időt takarít meg a szegény anyának. Sok idő; az idő pedig pénz!

De a tejkonyha szerepe ezzel még nincs kimerítve. Sok az emésztési zavar n, a melyeknek leűdésére bizonyos ideig tartó különleges mesterséges tápszer adagolása a legbiztosabb gyógyász. Ilyenek a nyákos főzetek, a fehérjés és a túrók tej, a malitalavas stb, amelyeknek az elkészítése nagy óvatosságot és szakavatóságot követel az elkészítőől. Ezeknek a gyógyító tápszereknek az elkészítése, készletben tartása és a szegény anyáknak önkénteséggel való kiszolgáltatása a tejkonyhák második. részben szerint nagyjomosságu feladata.

Ezért törekedtem arra, hogy a tejkonyha eszméjének megvalósítására hivatali tényleget meggyerhessem. Hát az nem volna nehéz munka, mert úgy a Kath. Névéddő Egyesület, mint a Feminista Egyesület vezetése a onnai állásta a tejkonyha megvalósításának fontosságát és szükségességét és támogatott engem ebben Edelmán igazságó, t. kertármester, a csecsemővédelemnek fáradságtalan és lelkes baráta, ki a vesztése alatt álló Gyermekmenhelyben már évek óta hígított tejkonyhával a gyermekmenhely csecsemőketek anyagát a legjobb sikereket tudta felmutatni.

A közel jövőben, az Országos Stefánia Szövetség iteni tükjén az megvalósításával kapcsolatban tartandó képvislése és ünnepségek jóvödése, mint ösztönök, egy nagyobbobaságu tejkonyha felállítására fog fordítottat.

Egyet azonban már most ki kell jelen-tenev.

Ha valósággá válik ezen régi eszmém és Nagyvárad a csecsemővédelem terén egy újabb nagy lépéssel halad előre, azaz a szilbad elűldésünk már az elpításkor azt, hogy a tejkonyha csak azok számára adjon és adhasson tápszer, akik arra tényleg rászorulnak.

Mert semmi sem volna nagyobb vesztédelem, a csecsemővédelem ügyére, mintha ezen intézmény helytelen megindításával vagy helytelen vezetéssével, a szoptatásban hiúsaságot, vagy az attól való idegenkedést mintegy mesterségesen nevelnők, helyett az a tejkonyhának az intéllőjétől távol áll.

Meg kell találni és meg is lehet találni a módját, hogy a tejkonyhát csak az arra szoruló szoptatni képtelen, vagy attól eltilított anyák vehessék igénybe és hogy ezen a szakasllárdan betartandó alapszabály az a választódás, az protokolló részt ne öthessen. — Elrendelve magvaanak a megfelelő helyen és időben előadandó javaslataim.

Hogy ezután az a tejkonyha valamely már fennálló intézményhez csatoltan létesüljön-e? vagy mint önálló, esetleg városi vezetése alatt működő intézmény lépjen életbe. már másodrendű fontosságú kérdés. Néztem szerint legjobb volna a tejkonyhát városi úszemben és vezetése mellett a közéleti hivatalhoz csatoltan életbe léptetni, olyképen, hogy a vezetésben és irányításban a döntő szó egy bizottságé legyen, mely az erre hivatali bejegyzési iratmányok igazgatóiból és a helyi orvosi hivatal vezetőiből áll. Mert egy ilyen intézmény csak akkor prosperálhat, ha annak vezetése csak kezekbe van bétéve. A költségvetési tisztviselő, a jogász, bármily sokoldalú legyen az a feladatot eredményesen nem teljesítheti.

Összefoglalva tehát a tejkonyha végre életbe lép, a szervezése, vezetése olyképen legyen megvalósítva, hogy elmondhassuk ezen új intézmény vezetőjéről: „the right man in the right place.“ (Araváló emberik a maguk helyén)

A galiciaiak bujkálása.

Wekerle Sándor miniszterelnök a lépviselőkhöz tegnap délután a csempés galiciaiak hazaküldéséről a következőket jelentette ki:

A galicánusok talán mégsem vezérlétek annyira a magyar földbirtokosok. Addig, míg a humanizmus érdekelte kívánták, hogy ezeket mint menekülteket itt tartassuk, a humanizmus érdekében kellett elkövetni mindent, hogy őket ellássuk. Mikor ezek a körülmények megváltoztak és visszatelepítésük lehetővé vált, azonnal magtétették az intézkedések.

Kiegészítésként Ugron Gábor belügyminiszter kijelenti, hogy ma még körülbelül 16,000 osztrák van Magyarországon. Az osztrák belügyminiszter október 12-én jelentette a menekültek hazatelepítését, de ezt a határidőt ki kellett tolni a hó 30-ig. Ma kapta meg az osztrák belügyminiszter írtát, amelyben bizonyos kategóriákra a határidő újabb kitolását kéri, viszont más kategóriák elszállítását vállalja. Ragaszkodik hozzá, hogy további kitolások ne történjenek. Egszeren más elbírálás alá tartoznak azok az idegen állampolgárok, akik más körülmények közt kerültek ide. Ezek azért vannak itt, hogy üzleteket kósenek vagy hogy jobb élelmézésre tegyenek szeré. Intézkedések csak ellen ismeretessék. A hatóságok körül kétszer ember: igazolhatók és

vadabtni regdélék a szekert, mely különben a teher hátrahagyása miatt a megkönynyet bedett, egy szökkenésnél lecsúszott a szekér elébe. A vágástó lovak a kocsi keresztül hurocflák rajta, úgy hogy a kerekek keresztül mentek derekán.

A lovakat sikerült megfékezni, az előhívott mentők pedig a súlyosan sérült Kóvári Pétert szállították be a kórházba, azonban a fiu nitkzben meghalt.

A rendőrség ezéleskorh nyomozást indított, hogy kit terhel a felelősség a fuvaros fiu végtelen balesete miatt.

HIREK

*** Vasárnap a templomokban.** Holnap, vasárnap a székesegyházban és a plebánia templomokban az isteni tiszteletek a következő sorrendben tartatnak: A székesegyházban reggel 7 órakor szentbeszéd és szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise, délelőtt negyed 12 órakor csendesmise; délután 3 órakor vespere, — a **várad-olaszi plebánia templomában:** reggel 7 órakor, 8 órakor szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise és szentbeszéd, délelőtt fél 12 órakor szentmise; délután 3 órakor litánia, este fél 7 órakor szentbeszéd és háborus ájtatosság; — a **Szent László templomban:** reggel 7 órakor csendesmise, délelőtt 9 órakor szentbeszéd és ünnepi szentmise; 11 órakor szentmise; — délután 3 órakor litánia, este 6 órakor háborus ájtatosság; — a **várad-velencei plebánia templomban:** reggel 7 órakor szentmise, reggel 9 órakor ünnepi szentmise és szentbeszéd; este 6 órakor prédikáció és háborus ájtatosság. — A **kapucinus atyák templomában:** reggel 7 órakor csendesmise, délelőtt 10 órakor énekesmise, délután 4 órakor litánia és szentbeszéd.

*** Mellőzzük a sirok kivilágítását.** Vettük a következő felhívást: Mint a múlt évben, úgy az idén is arra kérjük hveinket, hogy mellőzzék a sirok kivilágítását halottak estéjén. Takarékoskodni kell a világitó anyeggal s a kivilágítás helyett, azt a pénzt amit gyertyára szántak, dobják a templom perselyébe tüdővész katonáink gyógyítására. Erre kéri hveit a három nagyváradi plebániai hivatal.

*** Rónai Paula missziónévér Nagyváradon.** Rónai Paula az elődétéről Nagyváradon előzőösen ismert missziónévér ma vasárnap d. e. 11 órakor a Kath. Kör választmányi helyiségében gyakorlati irányu előadást és meghívásokat fog tartani. Erre a Kath. Növédő Egyesület működő tagjai és a Szociális Misióterület Leányklubjának tagjai hivatalosak.

*** A Kath. Növédő Egyesület választmányi gyűlése.** A Kath. Növédő Egyesület hétfőn délután félhatkor a Kath. Kör választmányi helyiségében gyűlést tart.

*** Menetrend-változás.** A nagyváradi-débrceeni helyreállított vonalon naponként kötelező 4571 számú személyszállító vegyes vonat délután 4 óra 20 perc helyett 5 óra 40 perckor indult Nagyváradról. A többi indulási idő érvényben maradt.

Személyi változások az angol tengerészeti vezetésben.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából táviratozók: Londonból jelentik: Az angol admirális ellen elkészedett a hantulat a hajóelsüllyesztés-k miatt. Valószínű, hogy a tengerészeti kormányban és a tisztkarban személyi változások lesznek.

A lakosság elhagyja Pétervárt.

Budapest, október 27 (Saját tudósítónktól.) **Amsterdamból jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról: A polgári lakosság megkezdte a főváros kiürítését.**

Az orosz Isonzo-arcvonal megingott.

Berlin, október 27. A nagyfőhadiszállás jelentik:

Olasz hadsereg. Az O. császári (cs. postai kényel) Felsőházi Károly császár és Magyarország királyának személyes fővezérlése alatt az orosz hadsereg (terjedésük ellen előkészített hadművelettel a német csapatok csapatbázisai között) támadó erőszakkal hősvetkődésével, akik vitén fegyvertársaikkal vállaltva léptek harcra, az Isonzonál nagy siker reményével vívtak. A második orosz hadsereg vereséget szenvedett. A kedvező időjárás által elősegítve, német és orosz csapatok magyar hadosztályok hegyen és völgyben keresztül felhárthatatlan nyomultak előre, miközben az ellenfél ellenállását több ször megsejtették. A Stol hegyhat széles ormeit a 22. császári lövész hadosztály elfoglalta.

A Monte Matajur 1641 méter magas, hatalmasan megemeltett csúcs 25 én délelőtt

7 órakor 23 órával Fojmeln melléti támaszpontunk megkezdése után Snóber hadsereg kiváló tevékenysége folytán, aki a felsőházi 68 gyalogezred négy századával az orosz orosz hadosztályaszerpontot rohammal elfoglalta, hatalmukba került.

Az orosz csapatoknak harci és menet tejesítményei, melyen a Juli alpok előhagyóegyelőn át az orosz hadár felé törtnek, minden dícsőretet felölmulnak. A foglyok száma 60 ezerre, a zsákmányolt ágyuk száma 450-ra emelkedett.

Az oroszoktól elfoglalt állásokból még beláthatatlan hadianyag fog beszállítatni. A két legutóbbi napon 26 ellenséges repülőgépet löttünk le.

Az orosz Isonzo arcvonal egészen a Wilppachig megingott a Karszt fronton az ellenség tartja magát

Ludendorf, első főszállásvezető.

Német buvárhajók működése.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) **Berlinből a Wolff-ügynökség jelenti: Buvárhajóink Anglia zariati területén kifejtett tevékenységük folyamán 5 gőzöst és 1 vitorliást súlyoztettek el.**

Brazília hadiállapotban Németországgal.

Budapest, október 27. (Saját tudósítónktól.) **Rotterdamból jelentik: Brazília elnöke azt az üzenetet küldte a kongresszushoz, hogy egy hajója elsüllyesztése miatt hadiállapotban levőnek tekinti magát Németországgal, ezért a kihötőben levő összes német hajókat elfoglalta.**

*** Vetítő-előadás a Kath. Körben.** Kedden, október 30-án dr. Ferdényi Kálmán teológiai tanár tart érdekes előadást a Kath. Körben a magyar emerről. Az előadás keretében szobrászati vetítőképeket mutat be. A vetítő előadás délután 5 órakor kezdődik.

*** Kinevezés.** Ember Géza főispán tegnap tiszteletbeli fogalmazóvá nevezte ki Radványi Jenőt, a város régi, derék, szorgalmas tisztviselőjét, aki jelenleg a rendőri büntető bíróságnál fejt ki értékes munkásságot, mint előadó, Radványi jogvégeztő, képzett tisztviselő, aki igazán megérdemelte a megtisztelő kinevezését.

*** A joghallgatók olvasó köre.** A nagyváradi joghallgatók olvasó köre tegnap tartotta ezévi első tudományos felolvasó ülését. Az előadó ezalkalommal Kakas István b. várcsi fogalmazó joghallgató volt.

*** Csoportvezetői értekezlet.** A Kath. Népszövetség csoportvezetői ma, vasárnap f. hó 28-án d. u. fél 4 órakor a Népszövetségi Hiteleszövetkezetben értekezletet tartanak. Az értekezlet — a vetítő délutánra is tekintettel — pontosan fél 4 kor kezdődik. Tekintettel a tárgy fontosságára, az összes csoportvezetők pontos megjelenését kéri az igazgató.

*** A Népszövetség mozidélutánja.** A Kath. Népszövetség általános közkedveltségnek örvendő mozgófényképfelolvasását ma, vasárnap délután 5 órakor tartja meg a Kath. Kör Szent László-terében. A mozidélután érdekessé igérkező műsora a következő:

1. Messzer hadi híradó. (Aktuális.)
2. Bodri megunta az életét. (Humoros.)
3. Visszatérő cselekedet. (Működés.)
4. Polidör törzességi tanu. (Humoros.)
5. A halál kezébe. (Társadalmi dráma.)

A kormányt támogató pártok értékezte. Budapesti tudósítók jelentik: A kormányt támogató pártok ma délelőtt értékeztetést tartottak. Molnár János elnökele alatt. Először Károlyi Mihály szólalt fel. Követeli, hogy sürgősen napirendre tűsék Tisza interpellációját. Andrássy és Polányi után Vázsonyi szólalt fel. Kijelenti, hogy a hátszalasztás most nem lehetséges, csak a választójogi javaslat elutasítása után. Miskolcban 6 is hosszójárul Károlyi indítványához. — Wakerle felszólalása után elfogadják Károlyi indítványát és ennek megtételéért Polányi Giszát bírák meg.

*** Rendelet az ingatlanok forgalmáról.** A hivatalos lap miniszteri rendeletet közöl az ingatlanok forgalma tárgyában. A rendelet szerint ingatlanok elidegenítéséhez vagy pedig 10 évet meghaladó bérbe, illetve hasznosításához hatósági hozzájárulás szükséges. Nem kivételnek meg a hozzájárulás, ha az ingatlan a törvényhatósági joggal felruházott vagy rendszeresen város tulajdonságának területén fekszik, ha a felek egyike állam, törvényhatóság stb. ha az adiszervis stb. egyenes ágon levő rokonnak között történt, ha más hatósági hozzájárulás megtörtént és kiállításra került. E rendelet Bihar megye és Nagyváradi területére nem terjed ki.

*** Sebesült és beteg tisztok jelentkezése.** Mindazon tisztok (havidíjasok) és tiszt (havidíjas) jelöltek, akik a harctérről visszatérve, betegségeik miatt, vagy mint lábadozók magán ápolásban vagy magán kórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik pösteinnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek f. évi október 30-án délelőtt 10 órakor Ór-utca 5. szám alatt) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. Kornháber altábornagy, állomásparancsnok.

*** Ugron lemondását nem fogadja el a kormány.** Budapesti tudósítók jelentik: A minisztertanács tegnap értékeztetést tartott, amelyen Wakerle előkeltetése alatt a kormány tagja vettek részt. Ugron belügyminiszter felszólította lemondását, amelyet azonban egyhangúlag nem fogadtak el és Ugronnal az elidőntést vállalták. Elhatározták a kisebbségben levő kormány, hogy feladta a választójogi megalkotása, a egyedül a választójogi tekintetű átkötés pontnak.

*** A közszükségleti cikkek forgalmába hozataláról** rendelet jelent meg a hivatalos lapban, amely az iparúsást korlátozza olyan tekintetben, hogy a közszükségleti cikkekkel való árszabályozás visszaélést és a látszólagos kereskedelm terjedését megakadályozzassék.

*** Gépkocsizási tanfolyamok.** A m. kir. állami és fémipariparaszakiskolában rendezett gépkocsizási, gépmotorkocsizási és autós ipari gyakorlati tanfolyamok november hó 5-én nyitnak meg. A tanfolyamokra Schleich-tér 10. szám alatti naponta este 6-7-ig és délelőttönként lehet beiratkozni. Szentegyház Gusztáv igazgató.

*** Schöpflin Aladár Nagyvárádon.** A Szilgigeti Társaság hívatta meg az idén első irodalmi ülésére Schöpflin Aladárt aki tegnap értékeztetése levelében Sas Edét, a Szilgigeti Társaság elnökét, hogy a meghívásunk közszükséglettel tesz eligit. Schöpflin Aladár november 4-iki előadására olyan tárgyat választott, ami különösképpen érdekli és igatja a mai közönséget: a szilvásből f. g. beszélni. Schöpflin Aladár közli a népességi novellisták és regényíró: Bányi Adorján szerepel a másikon a cukrászda című novellával; Hevesi Mariska pedig, a Szilgigeti szilvásből drámai művésznője, a társaság posztjának válogatott költeményeit fogja szavalni. A Szilgigeti Társaság irodalmi délutánját vasárnap délután 5 órakor tartja meg a városi háza díszteremben, kétségtelenül műveltségünk legfőbb részével.

*** A munkapárt bizalma Tiszának.** Budapesti tudósítók jelentik: A munkapárt ma este értékeztetést tartott, amelyen Tisza István gróf beszélt. Foglalkozott a bács megyei szettel, a kormány ígéretének nem tett eleget. A belügyminiszter választását a párt nevében nem fogadta el, ehhez az utólagos jóváhagyást kéri. A munkapárt a jóváhagyást közszükséglettel megadta és Tiszát bizalmáról bocsátotta.

*** Gyűjtés a hősök árvái és özvegyei javára.** A hősök árvái és özvegyei javára f. évi november hó 1-én eszközöndő gyűjtés anyagi erejének biztosítása céljából felkéri a polgármester városunk mindazon urháziakat, kik a gyűjtésben résztvevni óhajtanának, hogy a teendő megbeszélés céljából 28-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a városi háza bizottsági termében megjelenni szíveskedjenek.

*** Gabona nem használható takarmányozásra.** A 2639-1917. M. E. sz. valamint a 67700-1917. számú földművelésügyi miniszteri rendelet a busz, rozs, kényszer és kölesnek állatok takarmányozására való felhasználását szigorúan tiltja. Ezen rendelkezéseket annak idején a város lakosságának tudomására hozta. A közéletmenészt hivatalos vezető magyar kir. miniszter ut 88400-1917. IV. számú rendelete folytán most ismét a legnagyobb mértékben figyelmetlenek az érdekelteket ezen rendelkezések betartására. Nem kell eléggé hangsúlyoznom, azt a mai nehéz viszonyban el nem ítéltető, lelkiismeretesen, de a legnagyobb mértékben használatlan eljárás. A hatóság minden lehetőséget elfog követel, hogy az ily visszaéléseket megakadályozza, és egy sasorniad művészt ellen, kik ily visszaéléseket követnek el a legnagyobb szigorral fog eljárni a büntetés kissabbságánál is a maximumot fogja alkalmazni. Nagyváradi, 1917. évi október 27. Lukács Odia sz., polgármester helyettes.

*** A tisztviselői beszerzés csoport megalakulása.** Az előkészítő bizottság közhírré teszi, hogy a kormány intencióinak megfelelő beszerzési csoport megalakítása és az intéző bizottság megválasztása tárgyában a közgyűlés Embér Géza és Malatinszky Lajos főispánok előkeltetése alatt folyó évi november hó 1-én délelőtt 11 órakor a városi háza díszteremében fog megtartani. A közgyűlésre külön meghívók nem bocsátottak ki, arra az őszre úgy a megyei, mint a városi állami és törvényhatósági tisztviselők és alkalmazottak eszenél meghívotnak. A vár kibocsátott belépési

nyilatkozatokat és nyilvántartó lapokat érdekeltek mielőbb töltsék ki és az előkészítő bizottságnak adják át.

*** Pályázat katonai jelapítványi helyekre.** Folyó év október havában több katonai jelapítványi hely üresedett meg, melyekre főként a háború alatt az elcsúszás által sebesülés következtében rokkanttá vált, vagy elhalt IX. rangosztálytól kisebb rangban volt tisztok özvegyei és árvái pályázhatnak. Az ide vonatkozó rendelet, naponta d. u. 8 órától 5 óráig a közl. kir. társparancsnokságnál (Ór-utca 5) betekinthető.

*** A gubacs árának maximuma.** A hon. keresk. miniszter utnak 80870-1917. sz. leirata alapján van ezeken ezének az érdekeltek tudomására hozni, hogy a nevezett miniszter ut megkérdezte a m. kir. miniszteriumnak 3967-1917. M. E. számú rendeletét a gubacs ár követelhető legnagyobb ár megállapításáról, mely rendelet a kamaránál megtekinthető és meg is kapható Nagyváradi 1917. október hó 26. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara. Schwartz Izidor sk. elnök h., dr. Sarkadi Lajos sk. titár.

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Fügöny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműhely Nagyváradi.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi tábla 14-69.

*** Kitűnő minőségű két női kabát** (egyik ősz, másik téli), továbbá egy el nem hirtott fia al emberre való szalon és egy smoking öltöny eladó Szent János-utca 78.

*** Gazdaszönyvnek ajánlunk** külső és belső használatra vezetékben jártas közepes és nagy méretű. Cime megtekinthető a kiadó hivatalban.

*** Katonai lovak árverése.** Közhírré teszem, hogy a m. kir. tiszvári katonai parancsnokság nagybasszonyó passzal ítélté készítő állomás a f. évi november hó 5-én és november hó 19-én mindkét nappal 9 órakor Nagyváradi a lövésár mellett városi gyepen nagyobb számú katonai lovat fog árverésben eladni. Az árverésen csak az I. fokú költségvetési és önkormányzat által kiállított igazolvánnyal lehet résztvevni. Nagyváradi, 1917. október 20. Elemér Ferenc, katonai ügyi tanácsnok.

*** A Nagyváradi Hitelbank r.-t.** kebelében működő Nagyváradi Hitelbank takaréka és szociálisvetkezési jegyest hadiköltség háfizetések igazolásul szolgáló könyvcsek a kapott elis nérványok ellenében kiszolgáltattak.

SZINHAZ.

HETI MUSOR:

Vasárnap délután: Kék róka.
Vasárnap este Stambul rózsája (Főszereplők Kovács Margit, Sereg Mariska, a debreceni színház színtestje, Békófi Lajos, Tompa Béla, Saiget János.)
Hétfő: Stambul rózsája. (Főszereplők mint vasárnap.)
Kedd: Stambul rózsája. (Főszereplők: mint vasárnap.)
Szerda: Stambul rózsája. (Főszereplők: mint vasárnap.)

Csütörtök: Sztambul rózsája. (Bérlézetűn.) Főszereplők: Sz. Zsigmondy Anna, Vigh Manci, Bihari Sándor, Tompa Béla Stol Béla.

Péntek: Sztambul rózsája. (Bérlézetűn.) Főszereplők: mint csütörtökön.)

Szombat délután: Hoffmann meséi.

Szombat este: Sztambul rózsája. (Bérlézetűn.) Főszereplők: mint csütörtökön.)

Vasárnap délután: Vergerkék.

Vasárnap este: Sztambul rózsája. (Főszereplők: mint csütörtökön.)

Sztambul rózsája — második hete.

Vigh Manci beteg. — A hőcsönkért Midilli. — Szerag Mariska vendég-szereplései. — Vigh Manci felgyógyul. — A Sztambul rózsája bérlézetűnben.

Mint az előzőhöz volt: A Sztambul rózsája enélkül nem lehetne, az az aldosatás, amelylyel a színház a darabot kiadta, az előző darab kifogástalansága: nem tévedtéltek határai.

A hőcsöng ma is ezzel a lényegű érdekkel fordul elénk: a jégyháztól, mint a kezdetben volt, amit még fontos a színház vezetőségének az a kísérlet, hogy változó szereplőkkel varázolja a Sztambul rózsája előadásait.

Mint ez már meggyőzően és szerencsésen sikerült, a Sztambul rózsája nem mulaszt el apróbb kalandok nélkül.

Tegnap történt ugyanis, hogy Vigh Manci, a Sztambul rózsája híres Midillije hirtelen megbetegedett. Oly váratlanul jött ez a kimenetel, hogy az igazság csak délután derült ki, és így már nem volt alkalmunk a pólusról gondoskodni.

En volt az oka annak, hogy szombaton este a Sztambul rózsája helyett a Hoffmann meséi került színpadra.

De hogy mennyire számolt a színház vezetősége a hőcsöng érdekességének lényegével, annak legbiztosabb bizonyítéka, hogy vasárnapra már gondoskodott a beteg Vigh Manci megfektetéséről, ideiglenes helyettesítő séről.

A Színház színház társulatja és telefon hírvételese lepett a debreceni színházzal és annak két hőcsöng Midilli, akik sikerült is Szerag Mariska, a debreceni színház színtestje személyében megismereni.

Es így ma, vasárnap este már Szerag Mariska jött, Kovács Margit, Bakfi Lajos, Tompa Béla és Szigeti János társaságában — a „Bozókát.”

Szerag Mariska csütörtökig vendégszerepelt a nagyváradi színházban. Csütörtök, péntek és szombaton a Sztambul rózsája bérlézetűnben került színpadra a főszerepben Sz. Zsigmondy Anna, Vigh Manci, Bihari Sándor, Tompa Béla és Stol Bélaival.

APOLLÓ MOZGÓ-SZÍNHÁZ

Vasárnap
A halhatatlan szörny
dráma 4 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

VIGADO MOZGÓ-SZÍNHÁZ

Vasárnap
Az arany sziv
dráma 4 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

Tudatom a hölgyközönséggel, hogy
KOZMETIKAI INTÉZETEMET
(a Bunyitai ligetből)

Deák Ferenc-u. 7. I. e. alá helyeztem át.
Manif. hajfestés, kéz- és arcfagyas elűntetése.
Mírdentel tisztítatlan arc kezelése. Hajsza eltüntetése hajdólam és utonyom nélkül villannyal.
Arcgondosítás és fűtés Hirschfeld Vilma,
vannak 5 karnál kozmetikusnő.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Esküdtök november 17-től december 1-ig.

A királyi törvények szerinti tegnap ülésen részt vevő: Móri Pál dr. elnökléssel, jelen voltak: Székely Gyula, György Béla bírók, Miskovits János bírói ügyész, Kiss Dániel dr. az ügyvédi kamara képviselője.

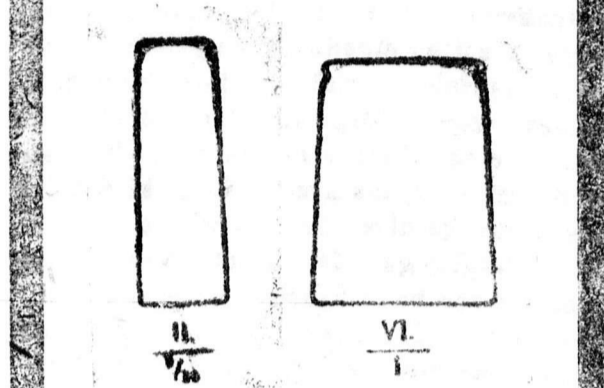
Rendelt eskütettek: Füstök Lajos hódoltság, Tóth Albert székely, Székely Lajos dr. kamarai titkár, Balogh Dóra megálló, Balogh László földművelésügyi, Vigh István és Nagyasszony, Füstök Imre hódoltság, Vajnovics Ferenc cipész, Bats E. dr. hódoltság, Boros Ferenc malomtulajdonos, Tenke, Berger Benő részvényes, Székelyhid, Korcsák Mária bankigazgató, Székely István földművelésügyi, Kovács János fog. eljáró, Károlyi András kisturkós, Benyó János, Csipkés Sándor p. ü. titkár, Tihány István bankigazgató, Berettyó János, Vári Imre földművelés, Hirschmann Ede földművelésügyi, Kiss Ferenc helyettesítő, Vicsay István lakatos, Barkovics Ferenc ügyvezető, Horváth Lajos kerégyártó, Cserey Dániel bankigazgató, Kugler Antal bankigazgató (Berettyó János), Csikó Lajos tevék. vállalkozó (Nagyasszony), Berdón Ferenc p. mérnök, Balogh János földművelés (Nagyasszony), Nagy Árpád p. ü. titkár.

Helyettes eskütettek: Kanyarcs Pál gondnok, Pál Gábor ny. tanács, Novák Bogdan ügyész, Székely László helyettesítő, Bódi Jenő f. eljáró, Kiss Mihály ügyész, Sándor Vilmos név. földművelés, Bokor László dr., Prodanovics Miklós végrehajtó, Pospis Gábor ny. p. bíró.

Az Érmellék vásári felváltásai.
Szerag Berna tanácsnok tegnap nagy pert tárgyalt Szechő Károlylyal és Fábry Alberttel. Jegyző volt ifj. Székelyváry Rezső dr. ügyész: Nemes János dr. védő: Rigó Lőrinc dr. Borecs János dr. Kiss Gyula dr. ifju. Zsigó Miklós dr. Tizenhat vádlottat vádolt az ügyesség ezal, hogy Nagyistáról, Almásról berándultak Székelyhidra és Maradványok a szil. közügyekbe kerül, ellopják, bérdo, törököszt. relikül, cipőt, szőnyeget, kést, karcolat, villát. Lelő Mária és Lelő Zsuzsa vezették a jelen tárgyalást, amely megadott és összevissza volt. A tárgyalás igazságszolgálat volt egész nap, végül azonban kötött tanácsban elnapozták a tárgyalást.

NYILTEK

NETI ARJEGYZEK

Befőttes. Uborkásüveg.
Befőzéshez hólyagpapír.
Porcellán edények
Kiszállított olcsó árakban.

Porcellán mozsár, ütővel	6
Mély és lapos tányér finom porcellán	70
Csemegés kis	30
Tésztástál 6 személyre	8
Sültéstál 6 személyre	8
Főzelékstál 6 személyre	8
Salátástál 6 személyre	8
Levesfazék 6 személyre	4
Mártásos csésze 6 szem.	1
Sótartó fogvájós 6 szem.	120
Vizes kancsó 6 személyre	8
Vizeskészlet színes finom festéssel	4
Boroskészlet színes	4
Söröskészlet színes	4
Liköröskészlet színes	4
Befőtteskészlet kristály fehér	4
Majolika cukortartó díszes	4
Majolika vizeskancsó színes	4
Feketes gyermek készlet	8
Kávés gyermek készlet	6
Majolika állvány színes	6
Teáskészlet színes aranyozással	10
Kávékészlet színes aranyozással	10
Feketes készlet színes aranyozással	12
Mosdókészlet színes roccco	12
Majolika fali sórtartó színes	8
Majolika fűszertartó nagy	3
Majolika fűszertartó kicsi	1
Porcellán fehér teáskanna	2
Porcellán fehér kávéskanna	2
Porcellán fehér teáscsésze	80
Porcellán fehér kávéscsésze	80
Porcellán fehér gyümölcstányér	80
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	50

Konyha berendezési főzőedények. Evőeszközök. Lámpaárak. Tükrök. Képkerejezés. Ablak üvegezés. Araink viszonteladónak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVÉREK

Üveg, porcellán lámpa és táblaüveg nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főosztály: Földes szerkesztő
DR. KRÖSSE ALADÁR DR. PAPP KÁROLY

URANIA MOZGÓ-SZÍNHÁZ

Vasárnap
Az utolsó kísérlet
dráma 5 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

Mindenféle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Szálló, hidegtől
kifújó

vörös arcra és kézre
továbbá szeplő, miteszer
és pattanások ellen

legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, működésére és hatásaira nézve felülmúlja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esteli használatra.

1 tégely ára 2 kor. 50 fill.

EMIR-arcmosó

Törvényesen védve!

Legtökéletesebb szert bőrhámlás és sömör, továbbá izzadó, fényes, zsíros (miteres) atkás arcra naponta, ahányszor szükséges, gyaptra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Teljesen ártalmatlan készítmény. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Ara üvegenként 2 K.

Ezen szerék kaphatók:

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

**Olcsó és
szép sír-
keresztek**

cementalappal
fejfák, sirtáb-
lak domborura
préselt betűk-
kel kaphatók

**Maár Lajos
és Testvére**

lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

kapható

métermázsánként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca 62.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer
és csemege kereskedésben.
Szalámi, sajt, szalonna,
kitűnő **Málnaszörp,**
Törley pezsgő, valódi
kitűnő **ó-borok.**

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss
izletes házikenyér. Felvágott
fa házhoz szállítva. Élelmi
cikkék. Naponta friss vaj,
remek lipói turó.

Telefonszám 11-49.

**Begnár kerékgyártó felvételik
az osztéri gazdaságba.** Ajánlatok
inca Lipót Nagyvárad címre küldendők.

* **A Leszámloló és Jelzálogbank
Részvényrészesség** (Bemer tér 8) közli,
hogy a hatodik határidőben végleges kötvé-
nyei megérkeztek és üzleti pénztáránál a
hivatalos órák alatt a kiadott pénztári elis-
mervények eleve átvehetők.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telephely telefonja 514.

A telephely telefonja 514.

Ertesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak.
Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli
berendezéseket. Egész éjjel ügyelatos szolgálát.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótiók 2000
gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszereplő telefonja
55.

Főszereplő telefonja
55.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádógos,
vízvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerék-
párok, ellenőrző kasszák és
grammfonok szakszerű javítása
és állandó jókarban tartása
Bronzműves, lakatos és mű-
szerész munkák elfogadtnak.

**Betűszedő tanulóknak
fiú és berakó tanuló-
nak leány fizetéssel
felvétetik**

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

Hordók

különböző nagyságban

eladó.

Moskovits Mór és Fia r.-t.-nél
Kolozsvári-utca.

Eladó

kedvező fizetési feltételek mellett
a Várkapu-utca 4. és 6. számú,
a Szent János-utca 30. számú,
a Széles-utca 1. számú, mely
közvetlen a 3. vashid szomszéd-
ságában van, valamint a Vízve-
zeték-utca 54. számú ház. Érte-
kezhetni lehet a Nagyvárad
Kereskedelmi és Forgalmibank-
nál Rimanóczy-utca 6. sz. alatt.

**Gazdasági és Iparbank
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alapító tőke 100000000 korona.

Tartalék 100000000 korona.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

VESZÉK LIDIA

Elsőrendű
Nagyvárad, Park-szálloda épületében.

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szilágyi-színház
előadásainak egy-
üttműködő előadója.

Tisztításokat és átala-
pításokat vállalunk.
Értékes műtárgyak után a
leghosszabb idő alatt
elkészítetnek.

A Szilágyi-színház
előadásainak egy-
üttműködő előadója.

Tisztításokat és átala-
pításokat vállalunk.
Értékes műtárgyak után a
leghosszabb idő alatt
elkészítetnek.

A Szilágyi-színház
előadásainak egy-
üttműködő előadója.

Tisztításokat és átala-
pításokat vállalunk.
Értékes műtárgyak után a
leghosszabb idő alatt
elkészítetnek.

Beraktározás!

Áruk, tárgyak, termények stb. rövidebb-
hosszabb ideig való beraktározására meg-
felelő helyiségek, ezeken kívül borok
és szőlőpáncsok, istállók, kocsisznek is
állanak rendelkezésre. A beraktározott
tárgyak tűz és betörés ellen biztosít-
juk. Kézeltű felvilágosítással szolgálunk.

Fekete Sas és Zöldfa
Részvénytársaság
beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passzage, 24. számú lépcső.
Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Telefon 14-00.

Vas és rézágak

afrikai és löszormatracok,
amerikai és sudrony-
ágybetétek: összehajtos
ágyak eredeti gyári áron
kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nél Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

**Ujvárosi Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Szent László-tér 5. sz.

Előnyös kamatozás mellett betéteket fogad el.
Jelzálogkölcsönök: folyósít váltófordulat mel-
lett. Törlesztéses kölcsönök: kieszközöl bár-
milyen nagy összegekben is.

Ezenkívül mint az „Adriai Biztosító Társulat”
biharmegyei főigazgatója az összes ázsiai
bali biztosításokat kedvező feltételek mellett
elintézi.

Mint a m. kir. Országos sorsjáték főelárúgója
sorsjegyeket ajánl — míg készlete tart —
a jövő hónap kezdődő új húzásokra és minden-
féle sorsjegyet árusít napi áron vagy kedvező
havi részletfizetés mellett.

Ingatlanforgalmi osztályunk közvetít ház, birtok,
szálló vagy bármilyen más ingatlan vételét
vagy eladását. Előlegesen befizetett ingatlano-
kért kölcsönök és hosszabb időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcsönök is engedélyez.

Szent László-nyomda részvénytársaság Nagyvárad.

**ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Nagyvárad, Bémer-tér.

Befizetett részvénytőke
1000,000 korona.

Elfogad takarékbetete-
ket könyvecskékre és
folyószámlára s azt elő-
nyösen kamatoztatja.

Leszámítol váltókat.
Engedélyez előnyös felté-
telek mellett jelzálog-
kölcsönök törleszté-
sére. Előleg ad érték-
papirokra.